

og det en yderst funktionel og strukturel opfattelse. Man kan ved at sammenligne dette skema med det, D'Hærens brugte til at redegøre for vikingetogene (omtalt ovenfor), se, hvor meget lettere det er at anvende f. eks. en funktionel betragtning, når det gælder to parter, hvoraf den ene angriber, og den anden forsvaret et område. Et landsbysamfund derimod – med forskellige erhverv, institutioner, bygninger osv. – kræver langt mere komplicerede problemstillinger.

Påfaldende er det, at næsten alle spørgsmålene angår materielle forhold. Det er, som havde man på forhånd fraskrevet arkæologien enhver mulighed for at beskæftige sig med åndelige vilkår. Den middelalderlige kirkearkæologi har dog trods alt visse muligheder. Skemaet bygger nærmest på en form for socialantropologi, støttet af eksempler fra mange landes middelalderarkæologi.

I Danmark er forskningen i højere grad præget af at være bundet til selvstændige fagtraditioner inden for historie, geografi, stednavneforskning og arkæologi. Hvis nogle historikere her havde udformet et sådant skema, ville det uden tvivl være blevet mødt med energiske og berettigede protester fra arkæologisk side. Man ville have krævet større hensyntagen til det faktiske kildemateriale bl. a.

Imidlertid er det et interessant initiativ, belgierne har taget, og det må vække til eftertanke her i landet, hvor der ikke findes nogen systematisk og omfangsrig bebyggelsesforskning i øjeblikket. I dag hævder sagkyndige nemlig, at de nyeste landbrugsredskaber, der løsner jorden indtil en dybde af 70 cm, i løbet af en snes år vil have ødelagt fundene for stedse. Ikke mindst hustomter er udsatte (se Skalk, 3, 1968).

H. Schledermann

Aksel E. Christensen: Kongemagt og aristokrati. Epoker i middelalderlig dansk statsopfattelse indtil unions-tiden. (Munksgaard, 1968). 247 s.

Et af de mest efterspurgte arbejder i den moderne danske historiske litteratur foreligger nu i fotografisk genoptryk. Professor Christensen skriver i forordet, at genudsendelsen ikke foretages uden betænkelighed, da en forsker naturligvis må føle trang til at ændre mange formuleringer efter 23 års forløb. Yngre årgange af historikere vil dog utvivlsomt påskønne, at det er just 1. udgave, der udkommer på ny, og ikke en helt forandret bog; thi den oprindelige »Kongemagt og aristokrati« er historiografisk set forlængst blevet en milepæl, fordi den med sine klart formulerede synspunkter har været udgangspunkt for mange andre forskeres indsats.

For al højere undervisning i Danmarks historie er et alvorligt savn hermed afhjulpet. Den nye udgave vil være særlig anvendelig, fordi forfatteren i et sæt supplerende noter meddeler sit standpunkt til afhandlinger udkommet siden 1945.

Helge Paludan

Erik Ulsig: Danske adelsgodser i middelalderen. Skrifter udgivet af Det historiske Institut ved Københavns Universitet, bind II. (Gyldendal, 1968). 515 s.

Hvor meget gods ejede den danske højadel i middelalderen? Og hvorledes var godsets struktur – var det samlet eller var det splittet, og hvorledes var brugsforholdene? Det er de to hovedspørgsmål, som amanuensis ved Århus Universitet, cand. mag. Erik Ulsig søger at besvare i en omfangsrig bog.